

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนตา สุขพานิช-ชันปราบ. “ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” กับข้อคิดและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการพัฒนาทางการเมืองในประเทศไทย” ใน กนตา สุขพานิช - ชันปราบ (บรรณาธิการ), “ทหารกับการเมืองไทย:ความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 27 ฉบับที่ 1-2 (มีนาคม 2533) : 318.

กลาโหม, กระทรวง. ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ฉบับ 2537 และ 2539.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2537,2539.

การต่างประเทศ, กระทรวง. การต่างประเทศไทย 2540-2543 ประมวลผลงานในรอบ 3 ปี ของกระทรวงการต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2543.

การตัดสินใจของคุณชนวนกับคนใกล้ชิดเมื่ออายุ 60 ปี. มติชนสุดสัปดาห์ 19.(6 กรกฎาคม 2542): 95.

กิตติ รัตนฉายา., “นายชนวน หลีกภัยกับกองทัพ” สัปดาห์วิจารณ์ (24-30 เมษายน 2542) : 19.

เขาทำเพราะไม่ต้องการให้ทหารปฏิวัติ. สัปดาห์วิจารณ์ (6-12 มีนาคม 2542): 16.

คณะกรรมการการทหาร วุฒิสภา. รายงานการพิจารณาการศึกษาบทบาทของกองทัพในการร่วมพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2537.

คณะกรรมการการทหาร วุฒิสภา. รายงานการพิจารณาการศึกษาบทบาทของกองทัพในการพัฒนาความสัมพันธ์กับกองทัพและรัฐบาลมิตรประเทศเพื่อสนับสนุนมาตรการรักษาความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร : กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2540.

คณะกรรมการการทหาร วุฒิสภา. รายงานการสัมมนาเรื่องการปฏิรูปกองทัพไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวุฒิสภา, 2543.

คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.). รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2542.

คณะกรรมการ โครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. บทบาทของกองทัพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท คริม แคชเชอร์ กราฟฟิค จำกัด, 2545.

โฆษก, สำนัก. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ผลการดำเนินงาน 3 ปีของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย (พ.ย. 2540-พ.ย.2543). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท มายด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2543.

จิราพร นูนาค. แนวคิดทางยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงแห่งชาติระยะ 10 ปี. กรุงเทพมหานคร: เอกสารงานวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2540-2541.

จุดดับแสนยานุภาพกองทัพ. กรุงเทพธุรกิจ. (2 กุมภาพันธ์ 2541) : 3.

จุมพฏ สายหยุด, “F-18 เลิกซื้อดีที่สุด” ผู้จัดการรายวัน .(20 พฤษภาคม 2541) : 7.

ชวนปลื้มผลสรุปเจรจาคลินตัน ปลดปล่อยหนี้เอฟ-18 กรุงเทพธุรกิจ. (15 มีนาคม 2541) : 3.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. งบประมาณทหารไทย 2525-2534 วิสัยทัศน์ และความคิดเชิงนโยบาย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และโครงการจัดพิมพ์คืบไป, 2539.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, สิ่งแวดล้อมกับความมั่นคง: ความมั่นคงของรัฐกับความไม่มั่นคงของราษฎร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท พี. เพรส จำกัด, 2535.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช., “อนาคตของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือน-ทหาร” ใน กนลา สุขพานิช-ฉันทปราบ (บรรณาธิการ), “ทหารกับการเมืองไทย: ความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 27 ฉบับที่ 1-2 (มีนาคม 2533) : 271-296.

ชำนาญ พาสุนันท์. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทหารในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย.

กรุงเทพมหานคร : เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชา การเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมภาคเอกชน รุ่นที่ 35 ประจำปีการศึกษา 2535-2536.

ธนพล บุญโยปักษ์ภูมิก., “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทหาร-พลเรือนและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาททหารในการสร้างความมั่นคงของชาติในประเทศไทย” ใน กนลา สุขพานิช-ฉันทปราบ (บรรณาธิการ), “ทหารกับการเมืองไทย: ความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 27 ฉบับที่ 1-2 (มีนาคม 2533) : 297-316.

ธรรมบุญ นาคสกุล. การพัฒนา การต่อสู้เพื่อเอาชนะภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ.

กรุงเทพมหานคร: เอกสารงานวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 29 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2529-2530.

บีก ชวน เข้ม ให้กลาโหมสกรีนชื่ออาวุธ. ข่าวสด. (24 กุมภาพันธ์ 2541) : 3.

- เบ็ญจมาศ จินาพันธ์, “วิเคราะห์การช่วยเหลือต่างประเทศในเชิงการเมือง” ใน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิรงค์. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2540.
- บุญรัตน์ อภิชาติไตรลักษณ์, “ส่องไทย” เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 330 (1-7 ตุลาคม 2541) : 8.
- ปณิธาน วัฒนายากร. บรรยายพิเศษ. ใน คณะกรรมการโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค(อบศ.5) (บรรณาธิการ), บทบาทของกองทัพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น, หน้า 8-24. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คริม แคชเชอร์ กราฟฟิค จำกัด, 2545.
- ประจวบ ชัยประสาธน์. การจัดซื้อพัสดุและยุทธโปกรณ์ของกองทัพเรืออย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชา เศรษฐกิจ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมภาคเอกชน รุ่นที่ 32 ประจำปีการศึกษา 2532-2533.
- ประสงค์ สุ่นศิริ, “ทหารกับความมั่นคงทางการเมือง-ทัศนะจากผู้นำพลเรือน” ใน กมล สุขพานิช - ชันทรปราบ (บรรณาธิการ) “ทหารกับการเมืองไทย:ความสัมพันธ์ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ” วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 (มีนาคม 2533) : 48-49.
- เปลื้องใจบึกหมงถูกหน้ระดับโลก ผมไม่มีทางเลือก. สัปดาห์วิจารณ์ .(14-20 กุมภาพันธ์ 2541): 20.
- เพชร ยุติธรรมดำรง. งบประมาณด้านการจัดซื้อจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ทางทหารกับภาวะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น ในลักษณะวิชา การทหาร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมภาคเอกชน รุ่นที่ 9 ประจำปีการศึกษา 2539-2540.
- พลเอกมงคล อัมพรพิสิฏฐ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด. มติชน .(25 มกราคม 2541) : 4.
- พฤทธิสาธณ ชุมพล. ม.ร.ว. ระบบการเมือง : ความเบื้องต้น, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- พงษ์จันทร์ พายม. รวมประวัตินายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ชุมมหาสารสัน พับบลิชซิ่ง จำกัด, มปป.
- มงคล พิสิษฐเกษม. กำลังอำนาจแห่งชาติทางทหารของไทย. กรุงเทพมหานคร : เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ในลักษณะวิชา การเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไทย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมภาคเอกชน รุ่นที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2535-2536.
- โรเบิร์ต เจ มัสแคต, เขียน กุสุมาลย์ รัชตะนันท์ และคณะ แปล, สหรัฐอเมริกากับการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

- รังสรรค์ ชนพรพันธุ์. เศรษฐกิจไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คบไฟ, 2545.
- เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. รายงานแสดงผลการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีตาม
แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐบาลนายชวน หลีกภัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนัก
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2541.
- ศิโรตน์ ภาคสุวรรณ. “สหรัฐอเมริกา : นโยบายการค้าอาวูธ”. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 3
(กรกฎาคม-กันยายน 2523), หน้า 45-51.
- สมพงษ์ ชูมาก “การกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทย” ใน ชัยโชค จุลศิริวงศ์ (บรรณาธิการ),
5 ทศวรรษการต่างประเทศของไทย : จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร :
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สุขุมพันธุ์ บริพัตร. “ปัญหาของระบบการป้องกันประเทศของไทย” ใน สุรชาติ บำรุงสุข. ระบบ
ทหารไทย: บทศึกษากองทัพในบริบททางสังคม การเมือง. หน้า 82-83. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ อักษรสยามการพิมพ์, 2530.
- สุจิต บุญบงการ., “ความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพลเรือนของไทย : มิติใหม่ที่ต้องคำนึง” ใน
กมล สุขพานิช-จันทร์ปราบ (บรรณาธิการ) “ทหารกับการเมืองไทย: ความสัมพันธ์
ระหว่าง “ทหาร-พลเรือน” ประชาธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ” วารสารสังคมศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 27 ฉบับที่ 1-2 (มีนาคม 2533) : 173-188.
- สุณัย ผาสุข, นโยบายต่างประเทศของไทย : ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาลพลเอก
ชาติชาย ชุณหะวัณต่อปัญหาแก้มพูชา (4 สิงหาคม ค.ศ. 1988 ถึง 23 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1991)
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. ปาฐกถาพิเศษ. ใน คณะกรรมการโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค (อบศ.5)
(บรรณาธิการ), บทบาทของกองทัพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังการสิ้นสุดของสงคราม
เย็น, หน้า 8-24. กรุงเทพมหานคร : บริษัท คริม แคชเชอร์ กราฟฟิค จำกัด, 2545.
- สุรชาติ บำรุงสุข. กองทัพประเทศเพื่อนบ้าน : ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงในทศวรรษหน้า.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทเสกอร์ปรีนส์ 93 จำกัด, 2543.
- สุรชาติ บำรุงสุข. กองทัพในยามสันติ : ปฏิบัติการนอกเหนือจากสงครามและปฏิบัติการรักษา
สันติภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทเสกอร์ปรีนส์ 93 จำกัด, 2543.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ความสัมพันธ์พลเรือน-ทหาร เปรียบเทียบกรณีไทย-สหรัฐ. กรุงเทพมหานคร :
เอกสารวิชาการ โครงการอเมริกาศึกษาและแคนาดาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ปรับโครงสร้างกลาโหม ประเด็น-ปัญหา-ข้อพิจารณา. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ บริษัทเสกอร์ปรีนส์ 93 จำกัด, 2542.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ทหารกับการเมืองไทยในศตวรรษหน้า : พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลง.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทเสกอร์ปรีนส์ 93 จำกัด, 2543.

- สุรชาติ บำรุงสุข. ทหารกับประชาธิปไตยจาก 14 ตุลาสู่ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2541.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ไทย-สหรัฐฯ เอฟ - 18. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท ไทม์ แอนด์ กราฟฟิกส์, 2541.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ยกเครื่องทหาร : ข้อคิดสำหรับกองทัพไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิภาษา, 2541.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ระบบทหารไทย : บทศึกษากองทัพในบริบททางสังคม-การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อักษรสยามการพิมพ์, 2530.
- สุรชาติ บำรุงสุข. สังคมต้องรู้เรื่องทหาร : ทำไม-อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2541.
- สุรชาติ บำรุงสุข. “ทหารกับการเมืองไทย(6): สองทศวรรษครึ่งหลัง 14 ตุลา 16”, มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 951 (10 พฤศจิกายน 2541) : 32.
- สุรชาติ บำรุงสุข. กองทัพประเทศเพื่อนบ้าน : ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษ หน้าที่. กรุงเทพมหานคร : บริษัท แสควร์ปริ้นซ์ 93 จำกัด, 2543.
- สุรชาติ บำรุงสุข. สหรัฐอเมริกากับระบบทหารในประเทศไทย: ศึกษากรณีความช่วยเหลือด้านการทหารยุคหลังสงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1975-1980). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ อมรินทร์การพิมพ์, 2525.
- สุรชาติ บำรุงสุข. เอฟ-16 กับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528
- เสร็จศึกฆ่าขุนพล?. สัปดาห์วิจารณ์. (23-29 มกราคม 2542): 8.
- หัสไชย มั่งคั่ง. ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของไทยในติมอร์ตะวันออก ค.ศ. 1997-2001. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- กองทัพอากาศ. การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “กำลังทางอากาศกับความมั่นคง”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองทัพอากาศ, 2540.
- อนุสรณ์ ศิริชาติ. ฉะ แฉ ฉาว นักการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2549.
- อภิญา รัตนมงคลมาส. นโยบายต่างประเทศ แนวทางศึกษา ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- อุกฤษฏ์ ปัทมพันธ์. วิกฤตไทย-วิกฤตเอเชีย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2542.
- อุกฤษฏ์ ปัทมพันธ์. “ทหารไทยในศตวรรษที่ 21.” มติชนสุดสัปดาห์. (29 มิถุนายน 2542): 17.

ภาษาอังกฤษ

- Acharya, Amitav. Pacific Strategic Papers an Arms Race in Post-Cold War Southeast Asian Prospects for Control. Singapore : Institutes of Southeast Asian Studies, 1994.
- Alagappa, Muthiah. Asian Security Practice Material and Ideational Influences. California : Stanford University Press, 1998.
- Alizadeh, Homayoun. "Human Rights Training for the Police, Security and Army Personnel" in House of Representatives, the Secretariat. Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>
- Baker R. W. and Morrison, C. E. Asia Pacific Security Outlook 2000. Tokyo : Japan Center for International Exchange, 2000.
- Bell, Corall. "The Future of American Policy in the Pacific" in Klintworth Gary (ed.), Asia-Pacific Security : Less Uncertainty, New Opportunities?. P.22. New York : St. Martin's Press, 1996.
- Bryden, Alan and Hanggi, Heiner. Reform and Reconstruction of the Security Sector. Geneva : Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online]. 2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Buckley, R. The United States in the Asia-Pacific since 1945, New York : Cambridge University Press, 2002.
- Chai, Kang and Wattanayagorn, Panitan. "Development of Defense White Paper in the Asia-Pacific Region" in Gill, Bate and Mak, J.N. Arms, Transparency and Security in South-East Asia. London : Oxford University Press, 1997.
- Chinwanno, Chulacheep. "Thailand's Perspective on Security Cooperation in the Asia-Pacific" in Tan, See Seng and Acharya, Amitav, Asia-Pacific Security Cooperation : National Interest and Regional Order. pp. 190-205. New York : Institute for Defense and Strategic Studies, Nan yang Technological University, 2004.
- Connors M. K., Davison R. and Dosch J. The New Global Politics of the Asia – Pacific. New York. RoutledgeCurzon, 2004.

- Constantine, Danapoulos P. and Daniel, Zirker. Civil-Military Relations in the Soviet and Yugoslav Successor States. Oxford : Wesview Press, 1996.
- Cochran, C. Civil-Military Relations Changing Concepts in the Seventies. New York : A Division of Macmillan Publishing, 1974.
- Crouch, H. "Civil-Military Relations in Southeast Asia" In L. Diamond, Plattner F, Y. Chu; and H. Tien (eds.), Consolidating the Third Wave Democracies : Themes and Perspectives, pp.207-232. Baltimore and London :The Johns Hopkins University Press, 1997.
- Defense, Ministry. The Defense of Thailand 2005. Bangkok:Royal Thai Survey Department,2005.
- Defense, United States Department. The United States Security Strategy for the East Asia-Pacific Region 1998. California : The Office of the Secretary of Defense, 1997.
- Ferguson, Alan. "IPU Regional Seminar Security Sector Reform in National and Regional Contexts," in House of Representatives, Secretariat. Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>
- Gearing, Julian. "A Fresh Approach," Asia week (17 November 1999) : 20.
- Gearing, Julian and Milton, Roger. "The Military Must Reform," Asiaweek 25, 46 (19 November 1999), [Online]. 1999. Available from : <http://www.asiaweek.com/asiaweek/magazine/99/nat.thai.chuan.html>
- Gogolewska, Agnieszka. "Security Sector Reform-Does it Work for Poland?," in Flari, Phillipp and Shalamanov, Velizar. Security Sector Reform, Does it Work? Problem of Civil-Military Relations and Inter-Agency Cooperation in the Security Sector. Geneva : Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online]. 2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Hanggi, Heiner. "Conceptualising Security Sector Reform and Reconstruction," in Bryden, Alan and Hanggi, Heiner, Reform and Reconstruction of the Security Sector. Geneva : Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online]. 2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Hogue, Cavan Thailand, Australian & the Region Strategic Developments in Southeast Asia. Canberra : The Australian National University Printing, 2002

- House of Representatives, Secretariat. Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>
- Hilsman R., The Politics of Policy Making in Defense and Foreign Affairs : Conceptual Models and Bureaucratic Politics. Englewood Cliffs, NJ. : Prentice-Hall,1987.
- Huntington, P. S. The Common Defense . New York : Columbia University Press, 1961.
- Huntington, P. S. The Soldier and the state :The Theory and Politics of Civil-Military Relations. New York : Vantage Books, 1957.
- Huntington, P. S. "Reforming Civil-Military Relations" In Journal of Democracy . 6 (October 1996) : 9-17.
- Jay Kun, Yoo. "Republic of Korea's Management of Defense Budget and National Assembly's Supervision of Defense Spending," in House of Representatives, Secretariat. Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>
- Karkoszka, Andrzej. "The Concept of Security Reform," in Ordzhonikidze, Sergei and Winkler, Theodor H. Security Sector Reform : Its Relevance for Conflict Prevention, Peace Building, and Development. Geneva : Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online]. 2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Karniol, Robert. "The Security Sector and the Fourth Estate: An Uneasy Coupling," in House of Representatives, Secretariat . Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. pp.1-7,Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>

- Kihl, Young W. and Grinter, Lawrence E. "Changing Security Requirements in Pacific Asia," in Security, Strategy and Policy Response in the Pacific rim. pp. 1-16. Colorado : Lynne Rienner Publisher, 1989.
- Kukreja, Veena. Civil-Military Relations in South Asia : Pakistan, Bangladesh and India. New Delhi : SAGE, 1991.
- Lamb, J. C. How to think about Arms Control, disarmament and Defense. New Jersey : Prentice-Hall, 1988.
- Limaye, Satu P. "Recalibration not Transformation : U.S. Security Policy in the Asia-Pacific," in Tan, See Seng and Acharya, Amitav, Asia-Pacific Security Cooperation : National Interest and Regional Order. pp. 206-220. New York : Institute for Defense and Strategic Studies, Nan yang Technological University, 2004.
- Maisrikrod, S. "The Framework of Change," in Cavan Hogue (ed.) Thailand, Australian & the Region Strategic Developments in Southeast Asia. pp. 18-35. Canberra : The Australian National University Printing, 2002.
- McDougall D. The International Politics of the New Asia Pacific. London : Lynne Rienner Publishers, 1997.
- Michael Brzoska. Development Donors and the Concepts of Security Sector Reform. Geneva : Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online]. 2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Morgenthau J. H. "A Political Theory of Foreign Aid," American Political Science Review 56 (June 1962) : 301-309.
- Morrison, C. E. and Baker R. W. Asia Pacific Security Outlook 1999. Tokyo : Japan Center for International Exchange, 1999.
- Matthews W. Civil-Military Relations in Thailand : Military Autonomy or Civilian Control? . Thesis of Naval Postgraduate School Monterey, California, 2005.
- PDGS. Regional Seminar on Civil-Military Relations in Asia. [Online]. 1999. Available from : <http://www.pdgs.org.ar/partners/reporin.htm>.
- Perlmutter, A. The Military and Politics in Modern Times : On Professionals and Praetorians Revolutionary Soldiers . New Haven and London : Yale University Press, 1977.

- Quiggin, Tom. "Transnational Terrorism and Security Reform," in House of Representatives, Secretariat. Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. Bangkok : The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from : <http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>
- Rasenu, James N. International Politics and Foreign Policy a ready in Research and Theory. New York : The Free Press, 1969.
- Sarasin, Virapol. "The View on Japan's Role," in Cavan Hogue (ed.) Thailand, Australian & the Region Strategic Developments in Southeast Asia. pp. 119-125. Canberra : The Australian National University Printing, 2002.
- Santasombat, Y. "Leadership and Security in Modern Thai Politics," In Ayoob, Mohammed and Samudavanija, Chai-Anan (eds.), Leadership Perceptions and National Security, pp. 83-109. Pasir Panjang : Institutes of Southeast Asian Studies, 1989.
- Snitwong, Kusuma "Strategic Outlook for the Asia Pacific Region : A Thai Perspective on the U.S. Stabilizing Role," in Cavan Hogue (ed.) Thailand, Australian & the Region Strategic Developments in Southeast Asia. pp. 33-47. Canberra : The Australian National University Printing, 2002.
- Sheehan, J.M. Arms Control Theory & Practice. New York : Basil Blackwell Inc, 1988.
- Snyder C. R. et al. "The Decision-Making Approach to the study of International Politics" in International Politics and Foreign Policy. pp. 186-192, James N Rosenau (ed.) The Free Press, 1961.
- Snyder. C. R, H. W. Bruck and Sapin B., "Decision-Making as an Approach to the Study of International Politics," in Stanley Hoffmann (ed.), Contemporary Theory in International Relations .pp. 159-160. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall,1966.
- Tan, See Seng and Acharya, Amitav. Asia-Pacific Security Cooperation : National Interest and Regional Order. New York : Institute for Defense and Strategic Studies, Nan yang Technological University, 2004.
- Tow, William T. Asia -Pacific strategic Relations Seeking Convergent Security, New York : Cambridge University Press, 2001.
- Turley, William S. Civil-Military Relations in North Vietnam. In Asian Survey 6. (December 1969) : 879-899.

- U.S. Agency for International Department, Civil-Military Relations : US Aid's Role.
Washington, D.C. : Center for Democracy and Governance Bureau for Global Programs,
Field Support, and Research. 1998. Available from :
http://www.usaid.gov/our_work/democracy_and_governance/publications/pdfs.
- U.S. Embassy, Civil-Military Relations. [Online]. Available from :
<http://www.usembassy.gov/services/docs/trans/principles/civil.pdf>
- Wanadi, Jusuf. "Theory and Practices of Security Sector Reform : The Case of Indonesia," In
Ordzhonikidze, Sergei and Winkler, Theodor H, Security Sector Reform : Its Relevance
for Conflict Prevention, Peace Building, and Development. Geneva :
Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) [Online].
2003. Available from : <http://www.dcaf.ch/publications/kms/details.cmf?>
- Wattanayagorn, Panitan "Current Reform of the Thai Armed Force : Surviving the Latest
Storm?," in Cavan Hogue (ed.), Thailand, Australian & the Region Strategic
Developments in Southeast Asia. pp. 33-47. Canberra : The Australian National
University Printing, 2002.
- Wattanayagorn, Panitan. "Thailand :The Elites Shifting Conceptions of Security." In M. Alagappa
(ed.), Asian Security Practice : Material and Ideational Influences. California : Stanford
University Press, 1998.
- Wattanayagorn, Panitan. "The Thai Military in the New Era" in House of Representatives,
Secretariat . Regional Seminar for Parliaments from South-East Asia and the Asia-Pacific
Region on Security Sector Reform in the National and Contexts. pp.1-11,Bangkok :
The Host Secretariat, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations,
Secretariat of the House of Representative, 2006. [Online]. Available from :
<http://www.parliament.go.th/ipuseminar/th/activity.php>.
- Wattanayagorn, Panitan. "Thailand" in Arms Procurement Decision Making, p. 213. ed.
Ravinder Pal Singh ,London : Oxford University Press, 1998.
- Wattanayagorn, Panitan. and Ball, D. "A Regional Arms Race?" in A. Perlmutter And
J. Gouch (eds.), The Journal of Strategic Studies18 (September 1995) : 147-174.
- Wattanayagorn, Panitan. Security Issues in ASEAN : Prospects for Cooperation with the EU.
Bangkok : Center for European Studies of Chulalongkorn University, 2001.
- Wattanayagorn, Panitan. "ASEAN's Arms Modernization and Arms Transfers Dependence" in
The Pacific Review 8 (1995) : 494-507.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

วัน-เดือน-ปี	เหตุการณ์
กันยายน ค.ศ. 1986	พล.อ.อ. พะเนียง กานตรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสมัย พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติโครงการจัดหาเครื่องบินโจมตีทดแทนเครื่องบินแบบ 13 รุ่น ที-28 ตามที่กองทัพอากาศเสนอ แต่ไม่ได้รับการอนุมัติเนื่องจากไม่มีงบประมาณ
22 มิถุนายน ค.ศ. 1995	พล.อ.วิจิตร สุขมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในสมัยรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 1 ได้อนุมัติให้กองทัพอากาศจัดหาเครื่องบินขับไล่แบบโจมตี
30 พฤษภาคม ค.ศ. 1996	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอนุมัติโครงการการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 ของกองทัพอากาศ และลงนามความตกลงระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาใน Letter Of Offer and Acceptance (LOA) ผ่านความช่วยเหลือเพื่อความมั่นคงของสหรัฐฯ โดยวิธีการจัดซื้อทางทหาร (Foreign Military Sales : FMS) มีมูลค่าทั้งสิ้น 392,156,856 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 10,000 ล้านบาท ตามอัตราแลกเปลี่ยนเดิม 26 บาท ต่อ เหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ โดยกำหนดชำระ 5 ปี (ปี ค.ศ. 1996-2000)
2 กรกฎาคม ค.ศ. 1997	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ประกาศลดค่าเงินบาท อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่องบประมาณทางการทหารด้วย
9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1997	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ประกาศลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้ และนายชวน หลีกภัย ได้รับการสนับสนุนจากมติสภาผู้แทนราษฎรขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
24 ธันวาคม ค.ศ. 1997	นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เข้าดำรงตำแหน่งฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และประกาศนโยบายประหยัดโดยให้กองทัพลดรายจ่ายการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ และประกาศยกเลิกการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ (ต่อ)

วัน-เดือน-ปี	เหตุการณ์
ธันวาคม ค.ศ. 1997	ผู้นำทางทหาร โดยเฉพาะกองทัพอากาศยังประสงค์จะดำเนินการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 ต่อ เนื่องจากได้ดำเนินการมานานและยังต้องชำระค่ามัดจำเป็นจำนวนมาก กองทัพอากาศเสนอรัฐบาลให้ยืกระยะเวลาการชำระหนี้ออกไป
16 มกราคม ค.ศ. 1998	นายวิลเลียม โคเฮน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ เดินทางเยือนไทย เพื่อรับทราบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและรับทราบปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ของกองทัพอากาศไทยกับนายกรัฐมนตรี
11-13 มีนาคม ค.ศ. 1998	นายชวณ หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และคณะ เดินทางเยือนประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางทหาร โดยเฉพาะการเจรจาแก้ไขปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ของกองทัพอากาศ
12 มีนาคม ค.ศ. 1998	นายบิล คลินตัน ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ประกาศให้ความช่วยเหลือไทยทางด้านเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางทหารแก่ไทย โดยเฉพาะปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 โดยการรับซื้อคืน ซึ่งจะเป็นกรณีเดียวและครั้งสุดท้ายที่สหรัฐฯ จะช่วยเหลือในลักษณะเดียวกันเช่นนี้
20 พฤษภาคม ค.ศ. 1998	นายแพทย์เปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (นายชวณ หลีกภัย) เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ของกองทัพอากาศไทย
29 พฤษภาคม ค.ศ. 1998	กรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ออกแถลงการณ์ยุติปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ว่า ประสบความสำเร็จด้วยดีจากความร่วมมือทั้งฝ่ายผู้นำพลเรือนและผู้นำทางทหาร
16 มีนาคม ค.ศ. 1999	คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 1999 เห็นชอบตอบกระทู้ถามของนายแพทย์เปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ของกองทัพอากาศไทย

ภาคผนวก ข

คำแถลงกรมกิจการพลเรือนทหาร

กองบัญชาการทหารสูงสุด

กรณี F-18

ความเป็นมา

เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ.1986 พล.อ.อ.พะเนียง กานตรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์) ได้อนุมัติโครงการจัดหาเครื่องบินทดแทนเครื่องบินแบบฝึกโจมตีแบบ 13 (T-28 D) ตามที่กองทัพอากาศเสนอ แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

ต่อมาเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1995 พล.อ.วิจิตร สุขมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี) อนุมัติให้กองทัพอากาศจัดหาเครื่องบินขับไล่/โจมตีจำนวน 16 เครื่อง ทดแทนโครงการจัดหาเครื่องบินฝึกโจมตีแบบ 13 (T-25D) พร้อมอุปกรณ์ระบบอาวุธ และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ โดยกองทัพอากาศได้พิจารณาเลือกเครื่องบินขับไล่เอกประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เครื่องบิน F/A - 18 C/D โดยในขั้นต้นจะดำเนินการจัดซื้อจำนวน 8 เครื่อง และได้มีการลงนามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหรัฐฯ ใน LETTER OF OFFER AND ACCEPTANCE (LOA) เมื่อ 30 พฤษภาคม ค.ศ. 1996 การจัดซื้อผ่านโครงการให้การช่วยเหลือเพื่อความมั่นคงของรัฐบาลสหรัฐฯ โดยวิธีการจัดซื้อทางการทหาร (FMS - FOREIGN MILITARY SALES) มีมูลค่าทั้งสิ้น 392,156,856 เหรียญสหรัฐฯ (สามร้อยเก้าสิบสองล้านหนึ่งแสนห้าหมื่นหกพันแปดร้อยห้าสิบกเหรียญสหรัฐฯ) โคนกำหนดชำระ 5 ปี (ปี ค.ศ. 1996-2000)

- ปี ค.ศ. 1996 ชำระ 19.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- ปี ค.ศ. 1997 ชำระ 54.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- ปี ค.ศ. 1998 ชำระ 94 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- ปี ค.ศ. 1999 ชำระ 90.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- ปี ค.ศ. 2000 ชำระ 133.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ข้อเท็จจริง

การดำเนินการที่ผ่านมา กองทัพอากาศได้ชำระเงินไปแล้วในปี ค.ศ. 1996 และ ค.ศ. 1997 เป็นจำนวนเงิน 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเมื่อในปี ค.ศ. 1998 ถึง ค.ศ. 2000 จะต้องชำระอีก 317.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

จากสัญญาการซื้อเครื่องบินแบบเอฟ – 18 ซึ่งมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 392.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นั้น หากไทยยกเลิกสัญญาดังกล่าวจะต้องชำระค่ายกเลิกสัญญาเป็นจำนวนเงิน 251 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจของประเทศและการปรับค่าเงินบาทลอยตัว กองทัพจึงได้กำหนดมาตรการประหยัด ไม่ว่าจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค การประหยัดพลังงาน การยกเลิกโครงการต่าง ๆ รวมถึงการชะลอการซื้อยุทธโปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องงบประมาณการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ – 18 ของกองทัพอากาศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ กองทัพจำเป็นต้องเสียดุล ด้วยการดำเนินการทุกวิถีทางในการแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 ครั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือประเทศชาติประหยัดงบประมาณอันเป็นการปลดเปลื้องภาระการใช้จ่ายของรัฐบาลไทย นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้แต่งตั้งผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธานผู้แทนกองทัพไทยเจรจากับผู้แทนกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ เพื่อให้กองทัพและประเทศไทยเสียประโยชน์น้อยที่สุด หรือไม่เสียเลยหากเป็นไปได้ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหา 3 หนทางคือ

- ขยายโครงการจัดหาเครื่องบินเอฟ-18 ให้กับประเทศที่ 3
- ยกเลิกการจัดหาเครื่องบินเอฟ – 18
- ขยายเวลาการชำระเงินในส่วนที่ค้างชำระ

ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้ขอร้องฝ่ายสหรัฐฯ ให้ลดค่ายกเลิกสัญญาให้น้อยลง ทางรัฐบาลสหรัฐฯ จึงลดให้เหลือประมาณ 130 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อมาในการเยือนสหรัฐฯ ของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1998 ผู้บัญชาการทหารสูงสุดร่วมเดินทางไปด้วย ทุกฝ่ายได้ดำเนินการอย่างสุดความสามารถ ทั้งในการเจรจาต่อรองขอยกเว้นค่ายกเลิกสัญญาการซื้อเครื่องบินเอฟ-18 จนในที่สุดผู้นำสหรัฐฯ มีความเห็นใจยินยอมให้ฝ่ายไทยไม่ต้องชำระค่ายกเลิกสัญญาจำนวนที่เหลือประมาณ 130 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นับเป็นกรณีแรกที่สหรัฐฯ กระทำต่อประเทศคู่ค้า นอกจากนี้เงินที่ฝ่ายไทยต้องชำระตามสัญญาในปี ค.ศ. 1998 ซึ่งครบกำหนดชำระตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1998 จำนวน 94 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ฝ่ายสหรัฐฯ ยินยอมให้ฝ่ายไทยไม่ต้องชำระเงินจำนวนดังกล่าวด้วย

ภายหลังจากการเยือนสหรัฐฯของนายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดีสหรัฐฯประกาศว่า ยินดีจะช่วยเหลือประเทศไทยโดยจะรับโครงการเครื่องบินเอฟ-18 ให้ประเทศที่สามนั้น หากไม่สามารถหาประเทศที่สามมารับซื้อต่อได้ ซึ่งการขายโครงการเครื่องบินเอฟ-18 ให้ประเทศที่สามนั้น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้ดำเนินการอย่างเต็มที่แล้ว เพื่อที่จะหาเงินค่าใช้จ่ายกลับคืนมาทุกบาททุกสตางค์ แต่อุปสรรคด้วยเวลาที่จำกัดอย่างมาก ในที่สุดสหรัฐฯจึงรับช่วงโครงการจากไทยไปดำเนินการต่อด้วยการเปลี่ยนแผนแบบเครื่องบินเอฟ-18 ซึ่งจัดทำตามมาตรฐานของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ถือว่าการแก้ปัญหาเครื่องบินเอฟ-18 ครั้งนี้ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แล้ว เพราะหากสหรัฐฯไม่รับช่วงดำเนินการต่อไป กองทัพอากาศต้องประสบปัญหาการยุติโครงการจากการยกเลิกสัญญาครั้งนี้

สำหรับค่าใช้จ่ายที่ชำระไปแล้วในปี ค.ศ. 1996 และ ค.ศ. 1997 จำนวน 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้แก่ ค่าแผนแบบวิศวกรรม ค่าพัฒนาระบบให้ตรงตามความต้องการของกองทัพอากาศ ค่าอะไหล่เบื้องต้นและอุปกรณ์สนับสนุนบางอย่างที่ต้องจัดหาล่วงหน้า และค่าบริหารโครงการ ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่โครงการฝ่ายสหรัฐฯ ดังนั้น เงินจำนวน 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จึงมิใช่เงินมัดจำแต่ประการใด เป็นเงินค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระตามสัญญาเท่านั้น

ข้อสรุป

จากการดำเนินการของทุกฝ่าย ตั้งแต่ นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้มีการเจรจากับประธานาธิบดีบิล คลินตัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ทำให้ฝ่ายสหรัฐฯรับโครงการเครื่องบินเอฟ-18 จากไทยไปดำเนินการต่อ โดยฝ่ายไทยไม่ต้องมีภาระในการชำระค่ายกเลิกสัญญาจำนวน 251 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จะมีเพียงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในขั้นต้นที่จำเป็นต้องจ่ายเท่านั้น

นอกจากนั้น จะเห็นได้ว่าสหรัฐฯให้ความช่วยเหลือในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศทั้งสอง เช่น โครงการช่วยเหลือด้านการฝึกศึกษา ทางทหาร หรือ IMET-(International Military Education Training) โครงการจัดหาอะไหล่สำหรับเครื่องบินในเรือหลวงจักรีนฤเบศร ซึ่งเป็นการช่วยเหลือของมิตรประเทศให้กับประเทศไทย ซึ่งนับว่าสูงที่สุดและเป็นรายใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้ รวมทั้งโครงการฝึกร่วม/ผสมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการ เช่น การฝึกร่วม/ผสมคอบร้าโกลด์ 98 ในปีนี้สหรัฐฯได้ให้ความช่วยเหลือในการฝึกอย่างเต็มที่

ภาคผนวก ค.มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร

วันที่มีมติ 16/03/1999

เรื่อง กระทู้ถามที่ 113 ร. เรื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18

สรุปประเด็นข้อเสนอมติและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบคำตอบกระทู้ถามที่ 113 ร. เรื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 ของนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป โดยมีสาระสำคัญของคำถามสรุปได้ดังนี้ รัฐบาลได้ดำเนินการติดต่อกับประเทศที่สามเพื่อมารับซื้อโครงการเครื่องบินเอฟ-18 อย่างไร และประสบผลสำเร็จหรือไม่ นอกจากนี้ รัฐบาลมีมาตรการที่จะให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อที่ประเทศไทยจะได้ไม่สูญเสียเงินงบประมาณแผ่นดินหรือไม่ และภายใต้ภาวะที่จำกัดในด้านงบประมาณมีนโยบายการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ในการป้องกันประเทศอย่างไร (รายละเอียดคำตอบกระทู้ถามอยู่หน้าถัดไป)

ที่มา : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล <http://www.cabinet.thaigov.go.th>

**คำตอบกระทู้ถามที่ 113 ร.
ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**

เรื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18

ข้าพเจ้านายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ขอชี้แจงคำตอบกระทู้ถามของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ทรงเกียรติ ในเรื่องการแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 ดังต่อไปนี้

คำถาม ข้อ 1 รัฐบาลได้ดำเนินการติดต่อกับประเทศที่สามเพื่อมารับซื้อโครงการเครื่องบินเอฟ-๑๘ อย่างไร และประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบ ข้อ 1 จากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศและการปรับค่าเงินบาทลอยตัว ทำให้มีผลกระทบต่อโครงการจัดซื้อเครื่องบิน F/A-18 C/D ของกองทัพอากาศ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามโครงการฯ ต่อไปได้ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติข้อเสนอของผู้บัญชาการทหารสูงสุดให้พิจารณาดำเนินการขายโครงการฯ ให้กับมิตรประเทศ ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

กองทัพอากาศได้รับการติดต่อจากธนาคาร RIGGS BANK N.A. และบริษัท LAZARD FRERES CO. & LLC ประเทศสหรัฐอเมริกา เสนอเป็นผู้แทนติดต่อเจรจาขายโครงการฯ ให้แก่ประเทศชิลี แต่ต่อมาได้แจ้งให้ทราบว่า ประเทศชิลีได้ให้ความสนใจในการจัดหาเครื่องบินรบของประเทศยุโรปมากกว่า การดำเนินการเพื่อขายโครงการฯ ให้ประเทศชิลีจึงได้ยุติลง

ต่อมาผู้บัญชาการทหารสูงสุดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ประสานกับคณะบุคคลระดับสูงของรัฐบาลคูเวต เนื่องจากทราบว่า ประเทศคูเวตมีโครงการจัดหาเครื่องบิน F/A-18 C/D แต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากการขายโครงการฯ จะต้องใช้เวลาดำเนินการ ประกอบกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ต้องใช้เวลาในการออกกฎหมายจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม สำหรับปีงบประมาณนี้ (ค.ศ. 1998) เพื่อที่จะสามารถรับโอนโครงการจัดซื้อเครื่องบิน F/A-18 C/D ของกองทัพอากาศไทยให้กับกองกำลังนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาได้ จึงเป็นผลให้การขายโครงการฯ ให้กับประเทศคูเวตยุติลง

คำถาม ข้อ 2 รัฐบาลมีมาตรการที่จะให้ประเทศสหรัฐอเมริกาช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินเอฟ-18 เพื่อที่ประเทศไทยจะได้ไม่สูญเสียเงินงบประมาณแผ่นดินได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ ข้อ 2 โครงการจัดซื้อเครื่องบิน F/A-18 C/D ของกองทัพอากาศ ได้มีการลงนามความตกลงใน LETTER OF OFFER AND ACCEPTANCE (LOA) เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ. 1996 มูลค่าของสัญญาเป็นเงิน 392,156,856 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา กำหนดชำระเงินเป็นเวลา 5 ปี (1996-2000) ตามสัญญากำหนดไว้ว่าหากไทยยกเลิกสัญญาต้องชำระเงินค่ายกเลิกสัญญาเป็นเงิน 251 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา การดำเนินการโครงการฯ ที่ผ่านมา กองทัพอากาศได้ชำระเงินไปแล้ว ในปีระหว่างปี ค.ศ. 1996-1997 เป็นจำนวนเงิน 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือประมาณ 2,167.7 ล้านบาท (เฉลี่ยอัตราแลกเปลี่ยน 29.07 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา) โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการที่ต้องชำระตามสัญญาที่ได้เป็นเงินค่ามัดจำแต่ประการใด

สำหรับมาตรการที่จะให้ประเทศสหรัฐอเมริกาช่วยเหลือนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้อนุมัติให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเจรจากับผู้แทนของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาหลายท่าน เพื่อให้กองทัพและประเทศไทยเสียประโยชน์น้อยที่สุด ผลการดำเนินการ ได้ขอยุติเมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพร้อมคณะได้เดินทางเยือนประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ 12-13 มีนาคม ค.ศ. 1998 และให้มีการนำปัญหาเรื่องนี้ขึ้นหารือ ซึ่งในที่สุดประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้ยินยอมให้ประเทศไทยไม่ต้องชำระค่ายกเลิกสัญญา และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็จะรับช่วงสัญญา การสั่งซื้อเครื่องบิน F/A-18 C/D ต่อจากกองทัพอากาศไทย หากไม่สามารถหาประเทศที่สามมารับซื้อต่อได้ และจะจำกัดข้อผูกมัดทางการเงินของรัฐบาลไทยตามสัญญาเอาไว้เพียงจำนวน 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เท่าที่ได้ชำระไปแล้วเท่านั้น ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวเป็นกรณีแรกที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาดำเนินการในลักษณะนี้ ทำให้ประเทศไทยพ้นภาระจากเงินค่ายกเลิกสัญญาทั้งหมด นอกจากนี้เงินที่รัฐบาลไทยจะต้องชำระตามสัญญาในปี ค.ศ. 1998 ซึ่งครบกำหนดชำระเมื่อมีนาคม ค.ศ. 1998 จำนวน 94 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา รัฐบาลสหรัฐอเมริกายินยอมให้รัฐบาลไทยไม่ต้องชำระเงินจำนวนดังกล่าว และเปิดโอกาสให้มีการเจรจาเกี่ยวกับการขายคืนอะไหล่และอุปกรณ์สนับสนุน โครงการฯ ให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาดำเนินการ ซึ่งหากการเจรจาได้ผล จะทำให้ประเทศไทยได้รับเงินที่ชำระไปแล้ว 74.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ กลับคืนมาบางส่วนอีกด้วย

การที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกามีการช่วยเหลือโครงการฯ จากรัฐบาลไทยไปดำเนินการต่อ ถือได้ว่าได้ช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาโครงการฯ จัดซื้อเครื่องบิน F/A-18 C/D ครั้งนี้ จนประสบผลสำเร็จ นับได้ว่ารัฐบาลสหรัฐอเมริกามีการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในกรณีนี้ด้วยดีที่ไม่เคยปฏิบัติกับประเทศใดมาก่อน

คำถาม ข้อ 3 ภายใต้ภาวะที่จำกัดในด้านงบประมาณ รัฐบาลมีนโยบายจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ในการป้องกันประเทศอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบ ข้อ 3 การจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อป้องกันประเทศนั้น กองทัพบกได้ยึดถือการปฏิบัติตามแผนโครงสร้างกองทัพไทย ที่ได้กำหนดความต้องการกำลังกองทัพและเป้าหมายในการเสริมสร้างกำลังกองทัพ ตามห้วงเวลาที่ได้กำหนดไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ จากสภาพการณ์ที่มีขีดจำกัดด้านงบประมาณเช่นนี้ รัฐบาลมีนโยบายให้กองทัพชลอการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ยังไม่ได้มีการผูกพันงบประมาณไว้ก่อน สำหรับยุทโธปกรณ์ที่ได้มีการจัดซื้อแล้ว แต่ยังไม่มีการผูกพันด้านงบประมาณอยู่ ได้ให้กองทัพเจรจาหยุดการชำระหนี้กับคู่สัญญาออกไปอีก เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาค่าเงินบาท และเพื่อให้กองทัพมีงบประมาณบริหารงานเพื่อความมั่นคงของประเทศได้ต่อไป

การจัดซื้อยุทโธปกรณ์ในห้วงเวลาต่อไปจากนี้ จะเป็นการจัดหาแบบรวมการในระดับกระทรวงกลาโหม ซึ่งจะจัดหาเฉพาะที่จำเป็นอย่างแท้จริง อย่างโปร่งใส รวมทั้งจะสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีอยู่เดิมให้มีความทันสมัยและขีดความสามารถในการใช้งานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพในการป้องกันประเทศด้วยหนทางที่ประหยัด และเพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ กองทัพบกได้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแผนโครงสร้างกองทัพไทย และปรับปรุงโครงสร้างกองทัพให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติด้านการป้องกันประเทศ (ค.ศ. 1998-2001) นโยบายรัฐบาลและนโยบายการทหารกระทรวงกลาโหม เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกำลังป้องกันประเทศให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพที่เหมาะสม มีความพร้อมรบ มีขีดความสามารถในการรบได้อย่างต่อเนื่อง มีความทันสมัย ด้วยกำลังงบประมาณที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถรักษาเอกราชอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชงยุทธ ห่อทอง เกิดเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2522 ที่บ้านเลขที่ 32/1 หมู่ 2 บ้านท่าเรือ ตำบลราม อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2545 วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏสุรินทร์ (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์) เคยดำรงตำแหน่งประธาน สภานักศึกษา สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2543 และประธานที่ปรึกษาสภานักศึกษา สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2544 และเข้าศึกษาปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2546

ประวัติการทำงาน เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2545 เข้าทำงานที่บริษัท เอเชีย บุคส์ จำกัด ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ เดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2547 ทำงานที่โรงแรม อมรี วอเตอร์เกต ตำแหน่ง พนักงานต้อนรับส่วนหน้า เดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2547 ทำงานที่มูลนิธิ อมตะ ตำแหน่งผู้ช่วยวิจัย และเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2548-2550 ทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ที่สำนักงานผู้แทนการค้าไทย สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล